

M168

LKA

MINTIS

Thought, Lithuanian Daily Newspaper.
Permitted by UNRRA Team 155.
Eina kasdien be šventadienių.
Atsakingasis redaktorius J. Vasaitis.
Memmingenas, Airport, Baltic Camp.
Prenumerata mėn. 10 RM.,
Atskiras numeris 40 pf.

Lietuvių visuomenės dienraštis

Nr. 64 Memmingenas

Ketvirtadienis, 1946 m. gegužės mėn. 9 d. I metal

Gromyko nedalyvavo Saugumo Tarybos posėdyje

Londonas. Šiandien Saugumo Taryba susirinko svarstyti Persijos klausimą. Konferencija užtruko 40 minučių. Sovietų atstovas Gromyko nedalyvavo. Pirmininkaujantis pranešė, kad iš sovietų negautas joks pranešimas apie jų kariuomenės evakuavimą iš Persijos. Iš Persų atstovo gauta žinių, kad sovietai apleido tik keturias provincijas, bet ar yra evakuotas Azarbeidžanas, žinių neima.

Amerikos atstovas Stetinius pasiūlė klausimą dėl sovietų kariuomenės išvedimo iš Persijos atidėti iki gegužės 20 d., kol bus gauta tikresnių žinių apie padėtį.

Australijos atstovas paklausė, ką Saugumo Taryba mano dėl sovietų atstofo nedalyvavimo šios dienos posėdyje. Ar tikrai šis pakartotinas sovietų nedalyvavimas nereiškiąs nora sugriauti šios organizacijos darbą. Jam atsakė anglų atstovas Cadoganas, pareiškdamas, kad sovietų atstovo nedalyvavimas yra reikšmingas dalykas, bet netokios jau reikšmės, kad Saugumo Taryba negalėtų šį klausimą svarstyti. Jam pritarė ir olandų atstovas.

Pasiūlymas posėdį atidėti priimtas vienbalsiai. Taryba išsiskirstė nenustačiusi naujo posėdžio datos.

DISKUSIJOS JAV SENATE

Londonas. Amerikos senate eina smarkios diskusijos dėl paskolos Anglijai. Dauguma iš jų atmetas pasiūlymas aprėžti kalbėtojams laiką iki 1 valandos ir 45 balsais prieš 40 — antrąs pasiūlymas — pareikalauti iš anglų perleisti Amerikai visas Atlante 99 metams išnuomotas anglų bazines.

CHURCHILLIS OLANDIJOJE

Londonas. Churchillis su žmona ir dukterimi vakar atvyko į Olandiją, kur bus Olandijos karalienės Vilhelminos svečias. Jis pasakys kalbą parlamente ir bus apdovanotas viene universiteto garbės daktaro titulu.

JALTOS NUTARIMAI NERATIFIKUOTI

Londono radijo žiniomis, kongreso užsienių reikalams komisija pareiškė, kad JAV nepripažįsta Curzono linijos, nes Jaltos nutarimai nėra senato ratifikuoti.

ANGLIAKASIAI JAV DAR STREIKUOJA

Londonas. 400.000 angliakasių streikas tebesitęsia ir neprieita jokio susitarimo. Dėl to daugelis įmonių priverstos sustabdyti darbą. Imtasi priemonių anglies atsargas paskirstyti ir sunormuoti tiekimą.

IŠ AZARBEIDŽANO NĖRA ŽINIŲ

Londonas. Apie sovietų dalinių atitraukimą iš Azarbeidžano nėra žinių ir kalbama apie pirmadienį, kaip apie paskutinį naują terminą. Tebrio radijo šotis ir toliau puola Irano vyriausybę, kad ji trukdanti Azarbeidžano ir kurdų nepriklausomo gyvenimo atstatymą. Kurdų ešą apie 500.000 už Irano sienų būtent Turkijoje, Irake ir Sirijoje.

TĖSIAMAS FRANCO ISPANIJOS KLAUSIMAS

Londonas. Saugumo Tarybos komisija priėmė 9 punktų nutarimą Franco Ispanijos klausimu, pagal kurį turės būti ištirta, ar Franco režimas kelia pavojų saugumui, ar ne.

BUS BANDOMA ATOMINĖ BOMBA

Londonas. Prezidentas Trumanas pakvietė JTO narius dalyvauti stebėtojais atominės bombos bandyme, kuris įvyks liepos mėnesį.

ŽINOVAI VOKIETIJOS REPARACIJŲ REIKALU

Iš Anglijos į Paryžių išvyko žinovai perdiskuototi klausimą dėl reparaacijų, kurias Vakarų Vokietija turėtų sumokėti Prancūzijai.

UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTERIŲ KONFERENCIJA EINA PRIE GALO

Londonas. Užs. reik. min. konferencija Paryžiuje savo darbą baigia ir jeigu ryt nieko ypatingesnio neatitikis, tai tos dienos posėdis gali būti paskutinis.

Šiandien konferencija posėdžiavo 2 valandas; buvo pašaukti ir išklaustyti žinovai, kurie turėjo nustatyti dydį nuostolių, kurios Italija turėtų atlyginti. Tačiau šiuo klausimu susitarimo neprieita.

Konferencija nebaigtus darbus paves užbaigti savo ministerių pavaduotojams. Taip pat jiems paves sudaryti komunikatą, kuriame bus paskelbta, kuriais klausimais konferencijoje buvo susitarta ir kuriais nesusitarta.

PARYŽIAUS KONFERENCIJA GREIT BAIGSIS

Londonas. Paryžiaus konferencijoje buvo toliau svarstomas Italijos reparaacijų potencialumas. Tuo klausimu, pagal Bidault pareiškimą, nepasiekta jokio susitarimo. Taip pat pranešama, kad Paryžiaus konferencija greit baigsis.

UŽSIENIO MINISTERIAI SVARSTYS VOKIETIJOS IR AUSTRIJOS KLAUSIMUS

Londonas. Užsienių reikalų ministerių konferencijoje Paryžiuje nutarta pavesti viceministeriams parengti susitartų klausimų sąrašą, o, bet to, dar prieš konferencijos pabaigą bus svarstomi ir Vokietijos bei Austrijos klausimai.

Anglai evakuuoja Egiptą?

Anglų derybos su Egipto vyriausybė dėl anglų kariuomenės evakuacijos vyksta sėkmingai. Egiptas pageidauja, kad ta evakuacija būtų baigta ne vėliau kaip per du metus.

Australijoje šis anglų žygis sukėlė didelį susirūpinimą. Prancūzų spauda šį žygį vertina teigiamai. Anglų parlamente šis anglų vyriausybės žygis buvo smarkiai puolamas. Atlee aiškino, kad dėl kariuomenės evakuacijos iš Egipto buvo painformuotos dominijos ir Australija, Naujoji Zelandija ir Vakarų Afrika. Tarp kita ko jis pasakė, kad anglai nutarė evakuoti savo kariuomenę tuo laiku, kai kitos valstybės veda savo grobišką politikę, stengiasi kitus kraštus pavergti ir jiems primesti savo įtaką ir tuo pat laiku anglai yra puolami už jų nevedamą imperialistinę politiką.

BUS PERŽIURĖTA D. BRITANIJOS-EGIPTO SUTARTIS

Londonas. Iš Londone išvyko britų delegacija, kuri peržiūrės Britanijos sutartį su Egiptu, pasirašyta 1936 m. Tai yra pasekmė nutarimo atitraukti britų karines pajėgas iš Egipto.

ANGLAI APLEIDŽIA EGIPTĄ

Londonas. Žemieji Rūmai 2/3 balsų pritarė vyriausybės nutarimui atitraukti kariuomenę iš Egipto.

TAIKOS KONFERENCIJA BUS ŠAUKIAMA

Taikos konferencija numatyta šaukti birželio mėn. Paryžiuje. Joje dalyvaus 21 valstybės atstovai. Amerikiečių ir anglų pasiūlymą leisti ten svarstyti ir kitų valstybių taikos sutarčių klausimą, be to, kurios jau buvo svarstytos užs. reik. ministerių konferencijoje, Molotovas atmetė.

TAIKOS KONFERENCIJA BIRŽELIO 15?

Londonas. Užsienių reikalų ministerių konferencija tęsiama, kaip pranešama, toliau. JAV užsienių reikalų ministeris Byrnes pasiūlė taikos konferencija sušaukti, birželio 15 d. Molotovas šiai datai nepritaria.

INTENSYVINA KOVĄ SU VĖŽIO LIGA

Londonas. JAV imtasi ypatingų įstatyminių priemonių kovai su vėžio liga. Įstatymu numatytos milijoninės sumos įvairiems tyrimams ir viso pasaulio mokslinių pajėgų sutraukimui.

ATEITIES UKIS

Dar niekad istorijoje ūkiū klausimai nebuvo taip plačiai ir giliai diskutuojami, kaip dabar. Įvairios konferencijos, politinės partijos, spauda-svarsto ūkio problemas. Šie klausimai tai pat yra vienas iš svarbiausių tarptautinės politikos faktorių. Valstybių viduje ūkio klausimų tarpe svarbią vietą užima šios problemos: a) ūkinės veiklos iniciatyva, b) gamyba ir patarnavimas, c) socialinio gavinio paskirstymas. Paprastaiariant, ar ūkis ateityje tvarkytinas privatiniais pagrindais, viešais ar kuriais nors tarpiniais pagrindais.

Privatinis ūkis tvarkomas paskirų individų bei jų junginių pagalba nuosavo ar skolinio kapitalo, siekiant pelno išimtinai savo nuožūra ir prisimant pilną tos veiklos riziką. Viešasis arba valstybinis ūkis yra stambaus masto ūkis, ūkininkauja visuomeniniais interesais pagalba savo tarnautojų, kurie įpareigoti atlikti jiems nustatytas funkcijas ir saugoti viešojo ūkio interesus. Valstybė ūkininkauja ir tose srityse, kurios ūkiškai yra nuostolingos, padedama išlaidas iš kitų pelningų ūkio šakų. Valstybinės ūkinės veiklos pagrindą sudaro nuosavos ūkinės įmonės ir pajamos iš privatinio ūkio.

Tarp valstybinių ir privačių ūkių yra visa eilė tarpinių ūkiū formų: kooperacija, mišrus kapitalo akcinės bendrovės, savivaldybės. Šios pastarosios sudaro lyg ir viešojo ūkio šaką. Lieka kooperacija ir mišrinės įmonės. Šios pastarosios dar tebėra jaunos ir savo veido, pakankamai neišsiryškiniusios. Tačiau reikia spėti, kad jų ateitis užtikrinta. Po pirmojo pasaulinio karo visuose kraštuose jos turėjo pasisiekimą. Kooperacija yra ypatinga privatinio ūkio šaka. Ši ūkio forma turi tendencijos augti, tačiau jai reikia stipresnės valstybinės priežiūros ir pagalbos.

Viešasis arba valstybinis ūkis tėra vienas ūkis. Suprantama, kad jis toje pat valstybėje neturi sau lygaus partnerio: čia visas viešasis ūkis vadovaujamas ir tvarkomas vieno šeimininko-valstybės pagal nustatytą planą. Todėl valstybinis ūkis, aplamai laikomas planingu ūkiū. Ir priešingai, privatinis ūkis, susidaręs iš daugelio privačių savininkų tvarkomų ūkių, jei jis valstybės nedirguojamas, yra liberalinis ūkis. Tarpinės ūkio formos nėra, paprastai, visiškai, laisvos ir yra valstybės prižiūrimos ir reikiamai patvarkomos. Šiuo metu yra viena valstybė, kur visi visuomeniniai reikalai yra jos pačios rankose ir tvarkomi pagal vieną planą. Čia kapitalai, žemė ir visi jos turtai yra valstybės, o pats žmogus valstybės darbininkas ar tarnautojas. Visam likusiam pasaulyje mes matome, ūkio srityje, arba liberalinį arba dirguojamą.

Naujosios tendencijos rodo, kad ateities ūkis nebus nei grynai valstybinis nei visiškai liberalinis, tačiau visais atvejais jis bus planingas ūkis. Koks jis iš tikrųjų bus, dabar dar sunku tiksliai nusakyti. Beikia manyti, kad jis ne visame pasaulyje eis ta pačia linkme, nes kiekvienas kraštas bei pasaulio dalis turi specifinį veido charakterį. Europa yra didelių socialinių reformų ženkle. Atrodo, kad ūkis eis suvalstybinio kryptimi, tačiau tam tikros sritys liks privatinėse ir kooperatinėse rankose. Iki kokio laipsnio gamyba ir gamybos priemonės bei gėrybių paskirstymas bus suvalstybinama, priklausys nuo paskirų kraštų politinių bei sociali-

nių. Viena aišku, kad kooperacijos sritis visur plės. Tačiau, tiek privatinė, tiek kooperatinė sritys valstybės bus prižiūrimos ir dirguojamos. Taigi galima kalbėti apie šią tendenciją valstybinis, kooperatinis ir mišrus ūkis plės, privatinis siaurės, tačiau visas ūkis bus planingas.

Svarstant ūkio normas savaime iškyla privatinės nuosavybės problema. Suprantama, jei viešasis ūkis plės, jis plės kitų ūkių sąskaiton. Reikia, privatinė nuosavybė priedvartot arba įstatymų keliu pereis iš privačių rankų į viešojo ūkio rankas. Privertstinis nuosavybės perkėlimas susijęs su atlyginimo klausimu. Kaip žinome, radikalsios kairiosios srovės atlyginimo visai nepripažįsta. Kitos politinės srovės, einat dešinė, vis palankiau sprendžia privatinio savininko naudai. Taigi šio klausimo sutvarkymas bus susijęs su suvalstybinimomasto dydžiu ir pareis nuo politinių, socialinių bei ūkinų krašto sąlygų. Tačiau likusi privatinėse rankose nuosavybė taip pat nebus visiškai laisva. Sakoma, kad ji bus sociališkaį įpareigota nuosavybė, t. y. ji tiek bus laisva ir toleruojama, kiek ji tarneaus lygiai pačiam savininkui, lygiai visai visuomenei. Kitaip sakant, nuosavybė bus tiek gerbiama, kiek ji bus naudinga visuomenei.

Dar lieka prisiminti planingo ūkio sąvoką. Pasakymas-planingas ūkis yra labai bendro pobūdžio, į kurį galima įdėti gana įvairų turinį. Pagaliau, yra keletas išsireiškimų: pla-

ningas, dirguojamas, tvarkomas, prižiūrimas ūkis. Nesimisms čia aiškinti paskirų žodžių sąvokas, tačiau pažymėsim, kad įvairios politinės srovės tas sąvokas savaip supranta. Aplamai, socialistai supranta planingu ūkiū esant tik valstybinį ūki, pritraukiant dar valstybes prižiūrimą kooperatinį ūki. Jie nepripažįsta, kad privatinis ūkis gali būti taip pat planingai tvarkomas. Dešinėn einant, sutinkame stiprą kooperacijos įdeją, toliau kooperaciją ir mišrias akcinės bendroves bei dirguojamąjį privatinį ūki. Grynai liberalinis kapitalinis ūkis Europoje išstumiamas iš turėtų pozicijų, užleidžiant vietą kitoms ūkio formoms.

Aplamai, į planingumą tenka žiūrėti pozityviai, nes planingas ūkis yra konstruktyvus. Ne visos ūkio šakos vienodai to planingumo reikalingos. Vienos gerai tarpsta privatinėse rankose, kitos būtinai planuotinos ir suvalstybtintos. Konkrečiai gali būti kalbama apie: žemės, vandens ir miško ūkiųpramonę; prekybą; kreditą; draudimą; transportą; amatus. Kaip visur taip ir čia bet koks kraštutinis yra neigiamas veiksnys, todėl platus suvalstybinimas, arba grynas liberalizmas ūkyje, nėra sveiki reiškiniai. Pavyzdį parodė, kad grieštai valstybės prižiūrimas privatinės iniciatyvos ūkis gražiai tvarkosi. Tik čia lieka išspresti valstybinės priežiūros metodų pasirinkimą. Reikia pažymėti, kad ūkiū ardo politinis nepastovumas ir politinių partijų aistros. Todėl demokratija, geras valstybės aparatas, specialistai darbininkai yra garantija tvarkingam ūkiū.

G. K.

Seimos problemos

Simanas Daukantas vaizduoja lietuvius kaip pavyzdingus šeimos žmones. Lietuvė motina atiduoda visą savo sielą vaikams. Lietuvis tėvas visą savo sveikatą aukodavo šeimai. Meilė, ištikimybė, ir darnus gyvenimas viešpataudavo lietuviškoje šeimoje. Ilgai dar ir vėliau lietuviška šeima buvo lyg šventas židyns. Mūsų tėvai, kaimiečiai, mokėjo taip šeimos gyvenimą tvarkyti, kad galėtume tik didžiūotis tokiomis šeimomis.

Jau anas Didysis Karas atnešė į Lietuvą iš svetur žalingų pažiūrų į šeimą. Ką čia, girdi, šeima - buržuazinė išmonė. Napatiko žmona, ar vyras, spiauk ir kurk naują šeimą. Tau nepatiks, ardyk ir vėl kurk naują. Nors mūsų tautoj šis svetimas požiūris į šeimą neįsigalėjo, bet jis paveikė „liberaliąją“ inteligentiją, kuri lengvabūdiškai pažūrėjo į šeimos klausimus. Daug tokių laisvų žmonių dar Nepriklausomybės laikais groivė mūsų šeimas ir tautos moralės pagrindus.

Šis karas dar labiau paveikė šeimų santykius. Tam tikra ideologija, atplaukusi iš Rytų, skelbė, kad šeima yra laisvas reikalas, kad lengvai galima ją ardyti ir naują kurti. Todėl ir atsirado tos ideologijos žmonių, mėgėjų mainyti žmonas ar vyrus, kaip čigonas arklis. Be to, pats gyvenimas išardė tūkstančius šeimų, atskyrė vyrus nuo žmonių ir atvirksčiai. Stiprus charakterio žmonės liko ištiktimi savo duotajai šeiminei priesaikai, bet kiek daug nebeįtvėrė ir susikūrė naujas šeimas, teisiškai ir morališkai su šeimomis ryšio nenutraukę. Tūkstančiai sugriautų šeimų yra šio karo normalių sąlygų ir nesveikų šeiminių pažiūrų padarinys.

Iševijoj taip pat mūsų žmonės, pristigę nervų, nustojo stiprus charakterio, neretai elgiasi lengvabūdiškai, griaua šeimas be pagrindo, vien tik vaduodamiesi blogai suprantos moralės ar lytinio patrauklumo motyvais. Jie griaua lietuviškas šeimas ir kuria mišrias. Tai yra didžiausias nusikaltimas ne tik prieš šeimą, bet ir prieš tautą, o labiausiai prieš savo sąžinę. Jei tie žmonės nebūtu sąžinės, tai jie yra tiek suniek šieję, kad nebeverti žmogaus vardo.

Ne tiktai griauanantieji, bet ir iš naujo kuriantieji šeimas taip pat yra lengvabūdziai, jeigu jie kuria mišrias šeimas. Jie tik vėliau supranta, kada pamato, kad šeimos auklėjimas yra neįmanomas, kur tėvas ir motina yra skirtingų tautybių: vaikai yra tampomi į dvi puses ir tuo būdu žalojami. Geriausias auklėjimas, sugyvenimas, meilė tegali būti lietuviškoje šeimoje.

Mums prikiš, kad mes sakome pamokslus, moralus, tačiau esame šventai įstikinę, kad mūsų pareiga yra stovėti šeimos, tautos moralės sargyboje. Šeima mums yra šventas dalykas, ji yra tautos ateities pagrindas, nuo jos sveikumo, moralumo, meilės, žmoniškumo priklausys ir būsimų kartų stiprybė ir laime. Mylinti, gražiai sugyvenanti, kurianti, kultūringai vaikus auklėjanti šeima yra mūsų idealas. Kiek lietuviai šeimoje bus nesugedę, tiek jie ir visuomeniniam gyvenime bus žmoniški, sugyvenami ir pozityvūs. Šeima yra pats kertinis akmuo, kuris turi atlaikyti visus audras ir gražinti Lietuvai sveikus, kūrybingus žmones, ypač sveiką, darbsčią, pozityvią jaunąją kartą.

M. Sarg.

Prancūzų imigracijos politika

Iškeldintieji lietuviai svetur neramiai žvalgėli, kad surastų laikiną vietą kur nors prapti. Užjūriniai kraštai dėl įvairių priežasčių sunkiai pasiekiami. Suvaržytas transportas, kvotos, piniginių garantijų reikalavimas, vietinė nacionalinė politika sudaro didelius sunkumus patekti į užjūrius. Vienur kitur gali pavykti pavieniui įsikurdinti, bet visa tai neišspręs visuotinai iškeldintųjų problemas.

Vokietijoje pasilikti numatomi nemaži sunkumai. Vakarinė Vokietija, kurion šukišta daugelis vokiečių iš rytinių sričių, negalės išmaitinti saviškių. Čia vieton 140 gyventojų kvadratinėse kilometre šiandien gyvena mažiau 200 gyventojų.

Iškeldintųjų aprūpinimas tarptautinės organizacijos UNRRA negalės ilgai trukti. Galimas dalykas, kad tarptautinės politikos raidai, kuri šiandieną vis daugiau vilčių teikia, nuskaidrins iškeldintųjų dangų ir išriš tuos klausimus, kurie dabar lyg amžiams įstrigę. Ir tuo atveju sustokime ties kraštu — Prancūzija, kurion kai kurie tautiečiai emigravo iš Nepriklausomos Lietuvos.

Prancūzija turinti 41 ml. gyventojų, turtinga ne vien krašto išteklių, bet ir kolonijomis žymi, pergyvena tautos nykimo laikotarpį. Ji trūksta darbo rankų ir piliečių, kurie prisidėtų prie prancūzų tautos augimo. Žinome, kad iš Prancūzijos dėl vidaus politinių neramumų, bėga prancūzai svetur duonos išeikoti. Kraštus atsistato pernelyg pamažu. Trūksta darbo rankų, bet jos būtinos tam tikro gerbuvio, rimties ir sutvarkyto gyvenimo, kuriuo prancūzai dabar negali pasigirti.

Prancūzija yra reikalinga 2 mil. darbininkų. Ateityje jų trūkumas bus dar didesnis, nes šiandien daugelis įmonių neatstatyta, o ūkiškas gyvenimas gerokai apmiręs, nesutvarkytas.

Prancūzų tautos dabartiniam lygiui išlaikyti būtina įsileisti 5 mil. imigrantų. Š. m. balandžio 24 d. numeryje "Le Monde" Fr. Cabour rašo: "Imigracija šiandien turi ne vien ūkišką tikslą, bet taip pat papildyti prancūzų tautą naujos rasės krauju. Tuo tikslu turi būti daroma greita atranka ne vien versliniu, sveikatos, bet taip pat etniniu, doroviniu ir dvasiniu požiūriu".

Minėtame straipsnyje nusiskundžiama, kad Prancūzija šiandieną konkuruoja Argentina ir Australija. Iš Europos, kuri bando atsistatyti, imigrantų nesitiki. Vieninteliai emigracijos kraštai Europoje yra Italija ir Vokietija — sulūžusios ašies valstybės.

Prancūzai jau yra sudarę sutartį su Italija dėl 20.000 darbininkų. Šis skaičius sudaro 2/8 numatytos 1946 m. imigracijos kvotos į Prancūziją. Italai neabejotinai gali žymiai lengviau sutapti su prancūzais ne vien dėl kraujo giminingumo, kalbos artumo, bet gyvenimo sąlygų ir būdo.

Vokietija, amžinas prancūzų priešas, negalės pasinaudoti palankiomis imigracijos sąlygomis Prancūzijoje. Šiandieną ten dar yra 700.000 karo belaisvių, kuriuos numato atleisti. Bet prancūzų vyriausybė yra nusistatčiusi gauti vokiečių darbininkų, iki Vokietija sumokės reparacijas. Visa tai rodo, kad prancūzai gali vokiečius talkininkauti, bet neįsileisti į kraštą nuolatiniais gyventojais.

Minėto dienraščio žiniomis: „Turbūt būtų galima gauti vertingų darbininkų ir tarpe iškeldintųjų, kurių prancūzų sirtyje gyvena 63.000, juos gerokai persijojus. Tėkiam klausimo sprendimui kartais pritaria gen. Koenig ir vokiečių reikalams aukštasis komisaras Re, nė Mayer“.

Prancūzija, įsileidusi svetimšalius, siektų juos kuogreičiausiai suvirškinti. Tuo tikslu būtų sudaromos palankios pragyvenimo sąlygos, paruošiama tinkama psichologinė aplinka ir leidžiama kuo veikliausiai natūralizuotis, t. y. įgyti Prancūzijos pilietybę. Šiems klausimams patvarkyti dabar yra ruošiamas imigracijos statutas, kurio tikslas teisiškai apdrausti užsieniečius darbininkus. Iš kitos pusės jame numatomos priemonės kovoti prieš darboviečių apleidimą, kad neiškotų jie lengvesnio darbo prekyboje ar nesiverstų laisvomis profesijomis.

Uz laisva žmogū ar uz žmogū rezimo iranki?

Mus pasiekia žinios, kad svarstant DP klausimą tarptautinėje konferencijoje Londone, balandžio mėnesį, kuri turės paruošti medžiagą JTO ūkio ir visuomeninių reikalų tarybai, kuri gegužės mėn. 25 d. susirinks New Yorke antrosios sesijos, prieita prie to momento, kada konferencijos dalyviaus netiesiogiai tenka pasisakyti dėl pažūros į žmogū, darant sprendimus tremtinių reikalu. Tas, anot britų atstovo Rendelio, konferencijos dalyvių padalijo į dvi grupes: į pasisakančius už laisvą žmogū ir už žmogū — režimo irankį.

Sudarysimas JTO globoje tremtinių reikalams komitetas, kaip patiriama, rūpintis tremtinių išlaikymu, jų teisine apsauga, profesiniu švietimu ir pastoviu kur nors įkurdinimu. Bet kol prie to galutinai bus prieita, mes matome, kad pasireiškia dvi nuomonės, pirmoji ginanti laisvo žmogaus supratimą ir jo humanišką būtį — antroji, siekianti žmogū ir jo būtį siaurai apriboti ir tuo lyg įrankį, padaryti priklausančiu bent kuifiai kienu nors užsimanytai paskirčiai. Pirmoji nuomonė yra konferencijos dalyvių daugumos nuomonė — antroji yra mažumos.

Išrinktojan tremtinio sąvokai nustatyti komisijon, kuri turės nustatyti, kas yra tremtinys, įėjo JAV, D. Britanijos, TSRS, Prancūzijos, Lenkijos, Jugoslavijos ir Belgijos atstovas. Antrosios nuomonės besilaikantieji atstovai bandė praveisti, kad konferencijos pasitarimai būtų slapti. Balsuojant, tas liko atmesta 12 balsų prieš 6, dviem susilaikius. Tuomet buvo pareikalauta, kad būtų sudaryta komisija, kuri persijotų DP stovyklas ir išskirtų quislingus. Tačiau buvo paaiškinta, kad quislingam sekti yra speciali tarptautinė karo nusikaltėliams tirti komisija ir kad tas klausimas išeina iš tarptautinės konferencijos tremtinių reikalams kompetencijos. Antrosios grupės konferencijos atstovas reikalaujant tremtinių persijojimo, prieita kompromisinė rezoliucija (patarianti sudaryti komisiją, kuri turės peržiūrėti, ar iš teisės pusės įmanomas tai dalykas). Už šia rezolucija

Natūralizacija, t. y. įpilietinimas iki šio metoėjo gana nespārčiai. 1945 m. suteikta pilietybė tik 5000 asmenų, kai 200.000 prašymų tebeguli stalčiuose.

Čia patiekti duomenys rodo, kad ir didelės valstybės siekia gauti darbo jėgos ir naujo kraujo silpstančiais tautai atgaivinti. Prancūzija tuo du klausimu bando suderintai išspręsti. O tuo sprendimu imigrantus siekia įlieti įsavo tautą. Iškeldinime lietuviai, mažos tautos ainiai, neturime išsiblaškyti pasaulyje ir dingti mūsų tautai, kuri dabar eina kryžiaus kelius. Mūsų akimis, šis laikotarpis turi būti ir likti pereinamu, kad galėtume, išmūšus valandai, grįžti savo numylėto krašto dirvonų plėsti.

Rodosi trumpam, bet mums nežinomam laikotarpiui, niekur užsienyje mūsų visų nepriglaus. Tėdėl mūsų didžiūmai teks pakęsti gyvenimą Europoje. Čia laikinai surasti darbą ir laukti laimingos valandos, kurią atsidaurytų dabar užkleistos durys į Lietuvą.

Gen. Galvanauskas.

Ją pasisakė D. Britanija, JAV, Australija, Brazilija, Olandija, Kanada, W. Zelandija ir San Domingo, prieš TSRS, UTSR, GTSR, Čekoslovakija, Jugoslavija ir Lenkija, susilaikė Belgija, Kinija ir Prancūzija.

Sir Emerson pasisakymas, kad tikslus tremtinio sąvokos nusakymas negalimas ir, kad remtini visi, kurie neteko savo tėvynes. 1939—45 metų karui prasidėjus, buvo patvirtintas Olandijos atstovo, nes tremtiniai ne dėl savo kaltės, o dėl sukulto karo, neteko savo tėvynės karas sukūrė jų tėvynėje kitas sąlygas, negu buvo praeikarinės, ir jie dėl to negali grįžti atgal, nes jaučia pavojų savo gyvybei, asmens laisvei ar religiniams įsitikinimams ir turi būti pagelbiami. Jugoslavijos atstovo Dr. Bebler nuomonė, kuris reikalavo, kad būtų teremiami tik tiesioginiai nuo fašizmo nukentėję išreiškė antrosios grupės pažiūras.

Mus tas viskas domina ir jokia teisinga ir teisėta kontrolė ir sprendimai nebaugina. Taip pat aišku, kad tas viskas, negali būti mūsų neišgirsta, kadangi nuo tų sprendimų priklausys mūsų ir visų kitų vienokia ar kitokia ateitis. O, be to, svarbus, mūsų akimis žiurint, yra ir mūsų pačių pasisakymas, nors kai kas, sprendžiant tremtinių klausimą, gali to ir neimti domėn. Tačiau mūsų ir visų kitų likimo draugų yra nedviprasmiškai pasisakymta, būtent: už laisvą žmogū. Mes ir visi kiti ir bevelijom nustojome visko bet nuo laisvo žmogaus teisų negalim atsakyti. Tai yra mūsų credo.

Mes prisimename, kad tik viduramžiais už kitos nuomonės turėjimą žmonės buvo deginami ant laužo. Šiandien norime ne tik tikėti, bet ir pagalvoti, kad panašiai būtų elgiamasi ir šiais laikais. Mūsų manymu, tiksliausia į visus kaltinimus atsakymą davė britų atstovas Sir Rendel, anot jo, tremtinys vertas širdies ir globos, tremtinys viską prarado, imtinai ir tėvynę. Jam daromi priekaištai rekošetu grįžta į tautos neigaliotų prokurorų veidą

Ir rado prieglobsti . . .

Kairas. Vienas Arabų Lygos kalbėtojas pareiškė, kad arabų organizacijos Palestinoje nutarė pasiųsti delegatą į Maskvą, kuris turėtų prašyti Sovietų Sąjungos vyriausybę paramėti arabų nusistatymą Palestinos klausimu Saugumo Taryboje.

Laikraštis "Al Wafd al Misri" rašo, kad Haifos musulmonų sąjungos nariai pasiuntė į Maskvą telegramą, kurioje puolamas anglų-amerikiečių raportas Palestinos klausimu ir nurodoma, kad "siekiama įvesti kapitalizmą Palestinoje". Telegramoje prašoma, kad rusai padėtų arabams "dabartiniuose jų varguose."

Aukščiausiojo arabų komiteto narys Auni Abdel Hadi pareiškė, kad "sovietų pasiuntinys Kaire kviečiamas arabų komunistų, numato apie gegužės 11 dieną atvykti į Haifą." Laikraščio žiniomis, komunistų sluogsniu-

se tikimasi, kad taip ir sovietų pasiuntinys Levante atvyks į Palestiną. "Paskubomis ruošiamasi iškilmingam svečio priėmimui" — rašo laikraštis.

Nagrindamas priežastis, kodėl arabų pasaulis yra taip nusistatęs prieš anglų-amerikiečių komisijos raportą Palestinos reikalu, laikraštis nurodo, kad Libanono spauda prezidentą Trumaną vadina "arabų priešas nr. 1".

Kitame straipsnyje "Palestina šaukiasi Rusijos pagalbos" laikraštis nurodo, kad Palestinos arabų organizacijos ruošiasį siųstą delegaciją į Maskvą ir prašyti jos paramos.

Arabų žinių agentūros pranešimu iš Jeruzalės, Auni Abdel Hadi ruošia laišką Arabų Lygai, kuriame prašoma perduoti anglų-amerikiečių raportą aukščiausiajam tarptautiniam teismui Haagoje.

Viktoras Emanuelis abdikuos?

Roma. Italijos karaliaus rūmų sluogsniuose šiandien buvo pareikšta, kad pranešimai apie karaliaus Viktoro Emanuelio pasirošimus išvykti iš Italijos yra "per ankstyvi", tačiau griežtai nepaneigė, jog jis mano kraštą ap-
leisti.

Darbo federacijos laikraštis "Il Lavoro" korespondencijoje iš Neapolio nurodo, kad karališkoji jachta „Duke of Aosta“ yra paruošta kelionei. Korespondencijoje nurodoma, kad nuo vakar dienos tarp karaliaus vilos Porillipo, kurioje Viktoras Emanuelis gyvena su karaliene nuo 1944 metų birželio mėnesio, ir Neapolio uoste stovincios karališkos jachtos "prasidėjo didelis judėjimas".

Praejusią savaitę gerai informuoti monarchistų sluogsniai Italijoje pareiškė, kad karalius, norėdamas sustiprinti monarchistų poziciją brizelio mėnesio 2 dienos plebiscito metu, galutinai nutarė atsisakyti Italijos sosto. Jis rūpinasi gauti leidimą apsigyventi Egipte.

Tuo tarpu "Il Lavoro" nurodo, kad karalius numato pirmiau išvykti į Alžyrą o iš ten, galimas daiktas, į Jungtines Amerikos Valstybes.

Taip pat buvo pranešta, kad karalius numato palikti abdikacijos raštą, kuris būsimas užantspauduotas ir turės būti atidarytas tik jam išvykus iš Italijos.

Mums reikia sokeju, menininku . . .

Per visą nacų okupacijos laiką Lietuvoje vokiečiams paviko, naudojant žiaurias gaudymo ir šeimų teroro priemones, sumobilizuoti į savo pagelbinius kariuomenės dalinius tam tikrą skaičių lietuvių. Jie šiandien patys daug vargo, matę badą ir visus gyvenimo nedateklus, grįžta iš belaisvių stovyklų. Netekę savo artimųjų, šeimų ir nieko nežinodami apie pažįstamus, dar kartą turi patirti daug vargo, kol susiranda sau kiek žmoniškesnes gyvenimo sąlygas.

Kaip gi juos sutinkame mes ir mūsų stovyklų vadovybės? Kaip gelbime savo brolius, kurie yra nacų teroro aukos? O gi štai kaip:

Atkeliuąja suvargę ir išblyškę mūsų broliai į vieną didžiulę stovyklą. Prašosi stovyklos vadovybės priimami.

— Mums reikia, matote, dainininkų. Organizuojame čia tokį ansamblį. Norime pralenkti kitas stovyklas. Jeigu tamstos turite gerus balsus, prašome. Mūsų choro vedėjas patikrins . . .

Ir eina suvargę mūsų tautiečiai į kitą miestą, kur taip pat yra apšiai lietuvių.

— Gal galite surasti mums vietas. Kad ir ant grindų miegosime, visus darbus už jus dirbsime — sako jie komitetui.

— Jei tamstos esate muzikantai, tai labai prašome. Stovykla be orkestro negali apsieiti. Gana, kad iki šiol buvome atsilikę.

Trečioje stovykloje pasako jiems: „Jeigu

jūs būtumėte šokėjai . . .“, ketvirtoje — „solistai“, „menininkai“ ir t. t.

Niekam gi nereikia nelaimingų vyrų patinusiomis kojomis, išblyškusiais veidais, apdriskusiais drabužiais ir kiaurais batais.

Žinoma, labai geras dalykas yra kultūrinis veikimas, koncertai, pramogos, tautiškieji šokiai ar dainos, bet ar nėra dar kilnesnis reikalas padėti nelaimingiesiems? Jeigu gal patys Aukščiausiojo valia mes gauname be pastangų ir darbo viską, ko tik mūsų akys nori, tai ar nebūtų kilnu ir krikščioniška tuo pasidalyti su mūsų nelaiminingaisiais net tuo atveju, jeigu jie nėra nei šokėjai, nei darbininkai, nei menininkai.

Kilnu ir gražu reprezentuoti savo tautos meną, muziką, dainas, bet slykštu ir biauuru jų priedangoje nematyti nelaimingųjų ir nepasidalyti su jais kasdieninės duonos kasniu.

Kas yra gražiau, ar:

— Mes turime ansamblius, vaidintojus, tautišku šokių šokėjų grupes . . . ar —
— Mes priglaudėme daugelį mūsų vargstančių brolių ir nušluostėme jiems ašaras.

Žinoma, jų prieglauda ne visada priklauso nuo lietuviškųjų stovyklų vadovybių geros valios. Tačiau padarykime tai, ką mes galime. O tai bus kilniausia ir gražiausia.

Stovyklų vadovybės ir Lietuvos Raudonojo Kryžiaus skyriai turėtų šiam reikalui skirti daugiau dėmesio.

Br. Kviklys.

BERIJA „PASLAPTINGOJO KOMISARIATO“ KOMISARAS

„Daily Express“ rašo: „Kitas po Malenkovo tam sąrašė yra 47 metų amžiaus georgijietis Berija. Jis aukštas, plikas, trumparegis, su tikslią kalba, šaltomis manieromis, gerai išauklėtas. Kaip valstybės policijos — O.G.P.U. arba G.P.U., dabar N.K.V.D. šefas, 15 metų rūpinosi sovietų vadų saugumu. Stalinas dabar jį paskyrė „paslaptingojo komisariato“ atomo energijai tirti komisaru. Dabartinis jo uždavinys-tinkamai tirti ir apsaugoti atominės energijos tyrimų vietą Kazakstano stepėse. Rūsai giriasi, kad per tą būsima saugumo juostą niekas negalėsias prasiskverbti. Jau dabar stambus plotas Magnitogorsko rajone už Uralo kalnų — visiškai „izoliuotas“.

AR IŠAIŠKINS KATYNO PASLAPT?

Grafenanschau stovykloje (amerikiečių zonoj) įvyko lenkų susirinkimas, kur priimta rezoliucija Katyno reikalui. Toje rezoliucijoje kreipiamasi į prez. Trumaną, britų ir prancūzų vyriausybes, popiežių Pijų XII ir JTO generalinį sekretorių, kad padarytų viską galutinai išaiškinti Katyno nusikaltimui, ku žuvo per 12.000 lenkų karininkų. Rezoliucijoj pabrėžta, kad Katyno reikalui turėtų būti įpytainingai atkreiptas dėmesys ir Niurnbergo Tribunalo, nagrinėjančio Vokietijos karo nusikaltėliu bylą.

„Laisvės Varpas“.

Jurgis Baltrušaitis

NEMUNAS

Ar saulutė, ar šešėlis,
Tekla vingiais Nemunėlis —
Ritas vilnys, sukas srovės,
Nuo gilios žilos senovės,
Blizga, zirba, spindi, teka,
Amžių kilnią sėkmę seka . . .

Nemunėlis šniokščia, ūžia,
Per balandį ir gegužę —
Supas saule prisisegęs
Ir su saule šoka, regis,
Karklais, gluosniais apskaišęs,
Tarsi ruošia džiaugsmo vaises . . .

Ir kai temsta, ar kai niaukias,
Ošia, rūščiai susiraukęs,
Švyti vėl ir skaidriai zirba
Ir nelenėvą darbą dirba,
Velka našta rąstų, medžių,
Pro Alytų, pro Seredžių . . .

Jis vis kloja savo juostą,
Žemės garų kvapą uosto,
Žarsto smiltį, kasa molį,
Besiverždamas į tolį,
Laisto šventą diegą, žiedą, —
Laisvės jauną giesmę gieda . . .

Amžių Tėvo sumanytas,
Nemunėlis slenka, ritas —
Blizga vilnys, sukas srovės
Nuo tamsios, sunkios senovės,
Ir tik ošia putos jūjų
Jau ant amžių amžinųjų . . .